

Д-р екон. наук Гринько Т. В, Іванов К. Р.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Економічний потенціал країни є достатньо широкою наукомісткою категорією, яку можна трактувати, як сукупність ресурсів та умов, якими країна може розпоряджатись для реалізації можливості національної економіки продукувати, надавати матеріальні блага та послуги і задовольняти соціально-економічні потреби нації [1]. З іншого боку, економічний потенціал характеризує можливості країни у забезпеченні високих темпів економічного зростання, високого рівня конкурентоспроможності на міжнародній арені і добробуту населення, який виступає фундаментальною довгостроковою метою держави, реалізація якої передбачає використання виробничих, матеріальних, трудових, природних, фінансових, науково-технічних, інтелектуальних, інноваційних, інвестиційних, інформаційних та ін. ресурсів [2], що, у свою чергу, дозволяє сформувати сукупність відповідних потенціалів.

Так, роль людського капіталу як одного з основних факторів формування та розвитку економічного потенціалу країни висвітлена в роботі [3], чинники, що впливають на економічну конкурентоздатність досліджуються в [4], стаття [5] присвячена вивченню фінансового потенціалу країни в контексті тіньової економіки, зв'язок між економічним та військовим потенціалом країни розглядається в дослідженні [6].

Економічний потенціал країни можна оцінити як отримані результати національного господарства в цілому, що в сучасних умовах глобалізації робить

найбільш універсальним метод оцінювання економічного потенціалу країни через аналіз показнику ВВП [1].

При цьому, слід погодитись з тим, що економічний потенціал як на мікро-, так і на макрорівні є інтегральною характеристикою, що вміщає широкий спектр кількісних та якісних показників функціонування та розвитку [7]. Так, важливим етапом у розвитку досліджень потенціалу країни як комплексного показника слід вважати розробку і впровадження UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) індексу продуктивних можливостей (PCI), який дозволяє кількісно оцінювати економічний потенціал через аналіз таких показників: «природний капітал, людський капітал, енергетика, інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), структурні зміни, транспорт, приватний сектор та інститути» [8].

Серед інших методів формалізації аналізу та оцінки економічного потенціалу окремі дослідники [9; 10] виділяють групу методів економіко-математичного моделювання: методи імітаційного моделювання; експертні методи; методи рейтингового та порівняльного аналізу; методи аналогій; методи факторного аналізу; методи прогнозування.

На думку авторів [11] для дослідження такого соціально-економічного феномену як економічний потенціал доцільно використовувати метод моделювання структурними рівняннями SEM (англ. – Structural Equation Modeling), який є комбінацією методів багатовимірної аналізу даних, доповнених аспектом причинності. Це дає змогу фіксувати та пояснювати емпіричні явища точніше та ефективніше, ніж за допомогою класичних методів статистики та економетрики.

Зокрема, в роботі [11] запропоновано підхід, який заснований на введенні екзогенних латентних змінних, які дають більшу ефективність оцінки структурного рівняння.

При цьому, перелічені вище методи оцінки економічного потенціалу країни, зокрема SEM, потребують додаткового тестування та можливої модифікації для отримання об'єктивних кількісних та якісних характеристик.

Список використаних джерел:

1. Халіляєва О.В., Пузирьова П.В. Сутність та значення економічного потенціалу, його місце в економіці країни: сучасний аспект в умовах сталого розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 12(247). С. 33–40.
2. Ткаченко В.В., Ткаченко І.В., Пузирьова П.В. Шляхи підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом в умовах ринкової економіки. *Advancing in research and education: abstracts of XII practical conference (La Rochelle, France)*. 2020. С. 126–130.
3. Ткач, М., Ковальська, М. Людський потенціал та людський капітал як основний фактор розвитку економічного потенціалу країни. *Соціальний розвиток і безпека*. 2019. № 9(2). С. 14–22. <https://doi.org/10.33445/sds.2019.9.2.2>.
4. Yurynets Z., Bayda B., Petruch O. Country's economic competitiveness increasing within innovation component. *Economic annals - XXI*. 2015. № 9-10. С. 32–35.
5. Davydenko N., Olifer I., Wasilewska N., Wasilewski M. Szara strefa i jej wpływ na potencjał finansowy kraju. *Zeszyty Naukowe SGGW, Polityki Europejskie, Finanse I Marketing*. 2020. № 24(73). С. 31–42. <https://doi.org/10.22630/PEFIM.2020.24.73.25>.
6. Kyzym M.O., Khaustova V.Y., Reshetnyak O.I. The essence of and the methodical approaches to assessing the world countries' economic potential as the basis for the formation of their military power. *Business inform.* 2022. № 12(539). С. 17–28. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-17-28>.
7. Vasylytsiv T.G., Mitsenko N.G., Mulska O.P., Zaichenko V.V. Economic potential vs economic security of the enterprise: points of convergence and divergence. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*. 2023. № 36. С. 23-29. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/690/>
8. UNCTAD launches new index for countries to better measure economic potential. UNCTAD. URL: <https://unctad.org/news/unctad-launches-new-index-countries-better-measure-economic-potential>.
9. Рудаченко О.О., Єсіна В.О. Методи оцінки потенціалу економічних суб'єктів у системі соціально-економічного розвитку країни. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 3. С. 118–122.
10. Ладонько Л.С. Мітал О.Г. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу регіону. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/6.pdf.
11. Brzozowska-Rup K., Chrzanowska M., Piotrowska-Piatek A., Sobieraj M., Kozłowski M. The concept of structural equation models in measuring the shadow economy - international and Polish perspective. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*. 2024. № 27(2). С. 93–112. <https://doi.org/10.18778/1508-2008.27.14>.